

Erosie en de dood

DOOR DIANA BOKJE

In Museum Hilversum is tot en met 19 juni de tentoonstelling 'Scherpstellen op het einde' te zien. Zes fotografen delen hierin hun visie op de dood. Ananda van der Pluijm is één van hen. In haar project *An incomplete history* onderzoekt zij hoe zij de dood van haar vader, die zij nauwelijks heeft gekend, een plaats kan geven.

© Anandavan der Puijm

© Anandavan der Puijm

© Anandavan der Puijm

© Anandavan der Puijm

© Anandavan der Puijm

© Anandavan der Puijm

© Anandavan der Puijm

© Anandavan der Puijm

“ Omdat het persoonlijk is, verdwijnt het niet

Na een ernstige ziekte moest Ananda van der Pluijm helemaal opnieuw integreren. Dit was het startpunt van haar fotografische carrière. Fotografie was de manier om weer in contact te komen met haar omgeving. Dit leidde tot het fotoproject Martin: een zoektocht naar de broer die ze tien jaar niet gezien had. De serie leverde haar een derde prijs op bij de World Press Photo.

Toen haar vader overleed vormde dit de basis voor een nieuw project. Al sinds haar vroege jeugd had Ananda van der Pluijm geen contact met haar vader. Wanneer hij overlijdt, betreedt zij voor het eerst zijn woning en ontdekt daar een collage foto's waar zij deel van uitmaakt. Een incompleet verhaal dat door hem steeds opnieuw is ingevuld en vormgegeven. De stille getuige van de familieband. Samen met een door haar vader gevonden fossiel vormt het het begin van Van der Pluijms fotoverhaal.

“Er overlijdt iemand die nooit is geweest wat je graag had gewild, dus je hebt verdriet om iets wat je nooit hebt gehad. Dat maakt het heel ongrijpbaar. Als mens hebben we de behoefte om daar iets tastbaars voor te zoeken. We maken foto's om er grip op te krijgen. De foto's aan de muur waren zijn manier om het verhaal te vertellen, maar ik herkende mezelf daar helemaal niet in. Vlak daarna kreeg ik een opdracht voor een fotoproject in Tanzania. Dat wilde ik graag doen onder de voorwaarde dat het over de dood zou gaan. Op dat moment zat er geen ander thema in mij.”

EROSIE

Direct na het vinden van het fossiel in haar vaders huis zag Ananda van der Pluijm de metafoer tussen erosie en het wegvallen van iemand in je familie. Zoals zij gewend is vanuit de studies cultuurwetenschappen en fotografie-wetenschappen die zij heeft gevolgd, begon het project met een grondig onderzoek naar erosie. Daarna bepaalde zij de kaders van haar onderzoek. Ze bekijkt haar project vanuit zoveel mogelijk invalshoeken. De grondige voorbereiding zorgt ervoor dat ze ter plekke tijdens het fotograferen haar gevoel kan volgen. De plek waar zij terecht kwam in Tanzania bleek een prehistorische vindplaats te zijn, die heel ernstig getroffen was door erosie. “Het was de ideale locatie om datgene waar ik mee bezig was uit te vergroten. De erosie daar was zo heftig dat als je iemand begraaft, zelfs de moleculen wegspoelen. Er blijft niets over in de aarde.”

Hoewel het uitgangspunt van haar fotografie een persoonlijk onderzoek is, vertelt zij haar verhaal door en voor anderen. In *An incomplete history* staat een weduwe uit Tanzania en haar

© Ananda van der Pluijm

© Ananda van der Pluijm

© Ananda van der Pluijm

© Anandavan der Puijm

© Anandavan der Puijm

© Anandavan der Puijm

familie centraal. Een familie die is getekend door verlies. In Museum Hilversum kun je hun stamboom zien, bestaande uit vijf portretten en vijf zwarte foto's met een kruisje erop. Het project omvat de complete familiegeschiedenis. Samen met de vrouw uit het verhaal bezocht ze alle locaties. "We bezochten de plek waar ze elkaar hebben ontmoet, het eerste huis waar ze woonden. De hele familie werd opgetrommeld en samen hebben we gezongen en alle herdenkingsrituelen gedaan. Het is voor mij een wederkerig project. Ik leg er iets in voor mezelf en daarnaast maak ik een verbinding, zodat een ander er ook iets aan heeft."

ACCEPTATIE

Uiteindelijk is het een verhaal, een constructie dat de fotograaf heeft gemaakt in Tanzania. Een incomplete familiegeschiedenis. "Het is een vertelling waarin ik het verlies binnen een familie een plek wil geven. Niet om het op te vullen of weer compleet te maken, maar juist om te kunnen accepteren van het feit dat er iets

mist. Een familie waarin iemand overlijdt, blijft incompleet. Het verhaal gaat erover hoe je daarmee om kunt gaan. Het project is al wat ouder en verscheen zes jaar geleden als boek. Het proces was daarmee voor mij afgerond. Ik heb mijn rust gevonden. Althans dat dacht ik. Tot ik bij de opening het fossiel van mijn vader tentoongesteld zag. Ineens raakte me dat intens. Omdat het persoonlijk is, verdwijnt het niet. Het is een herinnering waarmee je altijd verbonden blijft."

HOREN, VOELLEN EN PROEVEN

Waar de expositie zich helemaal richt op een familiegeschiedenis in Tanzania, speelt in haar boek erosie een grote rol. Naast de foto's vinden we feitelijke informatie zoals geologische gegevens, GPS-coördinaten, de samenstelling van de aarde, de windkracht en de stroomsnelheid van het water. Hiermee brengt de fotograaf de metafoer van erosie letterlijk onder woorden met als doel het project tastbaar en concreet te maken. Het vertelt de harde werkelijkheid. De

© Anandavan der Pluijm

© Anandavan der Pluijm

© Anandavan der Pluijm

tekst vormt de tegenhanger van de associatieve fotografie waarop het verhaal in beeld is gebracht.

Naast een familieportret en de portretten van de familieleden en productfoto's van gebruiksvorwerpen zijn er foto's met veel beweging, gezichten die zijn afgewend of deels zijn verhuld door schaduw. "Mijn idee achter de foto's was dat je alles moet kunnen horen, ruiken, proeven en voelen. Je moet het water horen stromen en de wind langs je wangen voelen strijken. Die zintuigelijke waarnemingen vormden de momenten waarop ik fotografeerde. Ook bij de uiteindelijke selectie hebben we door die bril gekeken. Wanneer ik documentair had gefotografeerd was het gewoon een verhaal geweest over een vrouw in Afrika die alleen over was. Een weduwe die overleeft door de verkoop van hout en op haar kleinkind past. Punt. Ik denk dat deze associatieve benadering een beter vehikel is doordat je je kunt inleven in wat je ziet." □

ANANDAVANDERPLUJIM volgde een studie cultuurwetenschappen aan de UVA en fotografiewetenschappen aan de Universiteit Leiden. Zij rondde haar opleiding fotografie af aan de fotoacademie in Amsterdam. In 2013 won zij een derde prijs bij de World Press Photo. www.anandavanderpluijm.nl